

O. ref. : 10 / A / 96 / 014 / 15

**BETREFT : Ontwerp van de algemene richtlijn of van de ministeriële circulaire inzake
 een televisie-uitzending van het type "oproep tot getuige"**

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid het artikel 29;

Gelet op de adviesaanvraag van de Minister van Justitie, ontvangen door de Commissie op 7 mei 1996;

Gelet op het verslag van de Heren B. DE SCHUTTER en A. WINANTS;

Brengt op 23 mei 1996 het volgende advies uit :

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Bij brief van 7 mei 1996 verzoekt de Minister van Justitie de Commissie om advies in verband met een Ontwerp van algemene richtlijn of van Ministeriële Circulaire inzake een televisie-uitzending van het type "Oproep tot Getuige". Dit ontwerp betreft het inschakelen van de televisie met het oog op een beroep op het brede publiek voor de opheldering van ernstige of verontrustende criminele feiten.

Dit initiatief kan en moet aan een aantal invalshoeken getoetst worden : het juridisch toelaatbaar karakter ervan in het kader van de bewijsvoering in strafzaken, de verenigbaarheid met het geheim karakter van het onderzoek, de bewijswaarde van geanonymiseerde getuigenissen en de aspecten van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Alleen dit laatste aspect is het voorwerp van onze bedenkingen.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

2. Het project dat aan de Commissie wordt voorgelegd situeert zich in een steeds groeiende trend om de audiovisuele media in te schakelen in de opheldering van ernstige criminele feiten of bedreigingen. Tegenover de bekende buitenlandse initiatieven lijkt het ontwerp in zijn conceptie in deze fase van formulering meer aan te leunen bij het Nederlandse "Opsporing verzocht", gekenmerkt door soberheid en warsheid van sensatie (hoewel met reconstructie, videobewijsmateriaal, foto, enz...) en/of het Duitse "Aktenzeichen XY ungelöst", dan bij het Britse model "Crime-watch UK", een waar fictieprogramma, of het Franse "Témoign N° 1", dat een meer "crime infotainment"- aanpak vertoont. Het duidelijk verwerpen van een soort "reality-TV"- benadering kan dan ook vanuit een privacy-standpunt alleen maar toegejuicht worden.

3. Uit het voorgelegde document blijkt een onderkenning van de delicate balans tussen de belangen van de opsporing en die van de maatschappij enerzijds, het slachtoffer en/of zijn naastbestaanden anderzijds. Permanente belangenafweging, proportionaliteit en zelfs subsidiariteit van het initiatief zullen determinerende elementen moeten zijn in de realisatie van het opzet.

4. Artikel 39 van de wet op het politieambt vormt ontegensprekelijk een juridische basis voor het vergaren van inlichtingen betreffende inbreuken door middel van een beroep op het brede publiek. Artikel 35 van dezelfde wet biedt bovendien voldoende waarborgen inzake privacybescherming in verband met de "blootstelling aan publieke nieuwsgierigheid". Samen met het artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens zijn dan ook voldoende principiële garanties aanwezig om de privacy van slachtoffers, familie, getuige en verdachte of dader te beschermen.

5. Wat de haar voorgelegde versie van het ontwerp betreft meent de Commissie in het algemeen te mogen stellen dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokken individuen voldoende gewaarborgd is (ondertekende toelating (3.2.3), controle (3.2.6), uitbeeldverwerking (8.4.2), niet-naamvermelding (8.4.2), geen rechtstreekse uitzendingsdeelname (8.4.2)).

6. Het verdient volgens de Commissie evenwel aanbeveling om op een aantal specifieke punten aanpassingen aan te brengen :

1° de finaliteit van het programma, en daaraan gekoppeld de onvermijdelijke gegevensverwerking, moet duidelijker omschreven worden, teneinde beter aan te sluiten op de categorieën van mogelijke thema's (4.1). Het doel vermeld onder 2.2 zou geformuleerd kunnen worden in volgende termen : "Met het oog op het ophelderen van ernstige inbreuken en/of oplossen van onrustwekkende verdwijningen, inlichtingen verzamelen en bewijzen bekomen tegen verdachten en/of de identificatie van eigenaars van sommige voorwerpen verwezenlijken ten behoeve van de gerechtelijke instanties". Het zou bovendien duidelijk moeten zijn dat de aldus verzamelde gegevens exclusief voor die finaliteit aangewend mogen worden en niet aangewend kunnen worden in het kader van andere doelstellingen, bv. door het TV-instituut in het raam van andere uitzendingen (bv. nieuwsuitzendingen of duidingsprogramma's).

2° het selecteren en evalueren van de programma's wordt toevertrouwd aan een Selectiecommissie. Het instellen van een dergelijke selectiecommissie lijkt een oplossing die een flexibele functioneringswijze toelaat. Uit de toepassing geval per geval van het proportionaliteitsbeginsel kan een jurisprudentie worden ontwikkeld die voldoende waarborgen biedt voor de privacy. Gezien de ervaring die de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer terzake heeft opgebouwd, lijkt het evenwel aangewezen om een lid van laatstgenoemde Commissie op te nemen in de Selectiecommissie.

3° de registratie van telefoongesprekken (11) valt duidelijk onder de voorschriften van de wetgeving, in de eerste plaats de wet van 8 december 1992 (relevantie, bewaartermijn,...)

4° de Commissie kan zich niet van het gevoelen ontdoen dat, ook in vergelijking met gelijkaardige programma's in het buitenland, bepaalde criteria die nu zijn vastgelegd in het ontwerp, vanuit een TV-realisatiebenadering hetzij aanleiding kunnen geven tot discussie - en dus mogelijke bijsturing- hetzij bij programma-invulling door de realisator breed geïnterpreteerd zullen kunnen worden (bv. Is het niet in beeld brengen van het slachtoffer steeds houdbaar ? Is naamvermelding niet evident bij een verdwijning ? Kan een video met beeld van de dader niet vertoond worden ?).

Wanneer aldus de uitzending van de zaak zonder de identificatie van slachtoffer, verdachte of veroordeelde niet zinvol is, dan zal zich de vraag stellen onder welke omstandigheden tot een dergelijke identificatie kan worden overgegaan.

Terzake is de Commissie van oordeel dat dergelijke identificatie slechts is toegelaten indien voorafgaandelijk de identificatie aan zulkdanige openbaarheid werd onderworpen dat een bescherming van hun persoonlijke levenssfeer niet langer doeltreffend is.

Zoniet is de Commissie van oordeel dat dergelijke identificatie slechts is toegestaan in zoverre er duidelijke aanwijzingen zijn van een ernstig strafbaar feit.

Wat de identificatie van het slachtoffer betreft, is de Commissie bovendien van oordeel dat wanneer het crimineel feit is gericht tegen de persoon, in beginsel steeds de toestemming van deze laatste moet worden gevraagd. Wanneer het slachtoffer niet in staat is om zijn toestemming te geven, en enkel in dit geval, kan de toestemming gevraagd worden aan de familieleden, wettelijke vertegenwoordigers of rechthebbenden van het slachtoffer.

7. Tenslotte wenst de Commissie dat wanneer belangrijke wijzigingen zouden worden aangebracht aan het ontwerp, het gewijzigde ontwerp aan de Commissie voor advies zou worden meegedeeld.

OM DEZE REDENEN

brengt de Commissie, onder voorbehoud van de hiervoor gemaakte opmerkingen, een gunstig advies uit.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) J. PAUL.

(get.) P. THOMAS.